

Novine prihajajo vsako nedeljo. Cena: doma na skupni naslov 25 D., na posameznoga 30 D., v Ameriko štiri dolare. Amerikanci dobijo za to ceno brezplačno i Marijin List pa Kalendar Srca Jezušovoga, domači naročniki pa kalendar za polovično ceno. Naročajo i plačajo se na upravnisti v Crenšovcih, Prekmurje. Uredništvo je v M. Sobotl.

Izdajateo: Klokli Jožef, vp. pleb. nar. poslanec.

NOVINE

Glasilo Slovenske krajine

Oglase sprejema uredništvo, upravništvo i tiskarna. Cena oglasov: cm² 75 par; 1/4 strani dobi 20%, 1/2 strani 25% i cela stran 30% popusta za edno objavo. Cena malih oglasov je: do dvajsetipet reči 5 Din, više od vsake reči pol D. Med tekstom cm² 1:50 D., v Poslanom 2:50 D. Tako za oglase plača uprava i da za vse oglašene od 5% do 50% popusta.

Rokopisi se ne vračajo

Programatičen govor dr. A. Korošca.

Za samoravnanje slovenskoga naroda.

Kda je vlada razpustila Narodno skupščino, je dala tudi program za svoje bodoče delo, i tam stoji, ka je vsaki Slovenec gvišno z veseljem čteo, da pride v razpravo tudi denešnja pomenkliva oblastna i okrajna samouprava i upravna razdelitev države. Mi se bomo trudili, da pomoremo slovenskomi narodi do največše samoupravne samostojnosti, štero dopušča ustavno zagvišano i od nas vsikdar priznana državno edinstvo, naj njemi pridobimo, da bo sam odločivao v svoji gospodarski i kulturni zadevaj, da njemi damo sploh slobodno odločivanje v svoji najvažnejši potrebčinaj, da pri našoj ogroženoi državnoj meji nastane močna, dobro upravljana i zadovoljna Slovenija, štera de pomenila za našo državo največšo gvišnost, za naše brate na zvüna i soside pa največšo privlačno moč.

Polodelavci, delavci i obrtniki.

Največši broj najvernejši prijatelov štemo ravno med našimi delavnimi stani, med polodelavci, delavci, obrtniki. Neščemo polodelavca rešivati s tem, da bi druge ogovarjali pa ogrizavali, kak to dela nešterna gospoda, štero so nešterne stranke morale oklestiti i si je zdaj oblekla seljaški plašč, da bi polodelavci ne mogli spoznati svoji stari neprijatelov. Delavci ščemo pomagati v boji za družabno pravičnost i ednakopravnost i si nemremo misliti, da lepša bodočnost delavskoga stana leži v farškoj gonji (da nešterni socialisti samo duhovnike napadajo. Opomba uredništva) i da se zavolo nje trbe odati nešternim branitelom kapitalizma (miljonarom. Ur.). Obrtnik i trgovec sta i bota najšla v nas svoje prijatele i z velikim veseljom lahko pribijemo, da je njihov broj v naši vrstaj vsikdar vekši.

Vse stane zovemo.

Nego staro verno jedro naše stranke, naši polodelavci, delavci i obrtniki so na tistoi višini politične zrelosti, da majo razmevanje za materijalne i kulturne potrebčine vsej drugi stanov. Oni so tak politično zreli, da bodo vse naše kulturue naprave od ljudske šole pa do univerze čuvali i branili kak svoje najvažnejše prijateljice v boji za svoj obstanek. Ves slovenski narod i nje-

govi stani so pozvani v naš tabor, kde njim bijejo nasproti topla prijateljska srca.

Slovenski narod mora sodelovati v vladi.

Ka se nanaša na našo taktiko v bodočoi narodnoj skupščini, znamo toti, da se moramo naravnavati po vsakokratni razmeraj, vendar poprek že dnes lahko povemo, da si bomo prizadevali zastopati haske države i Slovenije ne samo v opoziciji (kda smo ne v vladi. Ur.), nego v tesnom vküpnom deli z drugimi državotvornimi strankami z vladnim kretom v roki. Vüpamo, da hrvatski narod v tej volitvaj izrazi v vekšem broji zavüpanje našoi sestrijskoj Hrvatskoj pučkoj stranki, štera nam je po svojem trdnom programi i pošteni nakanenaj med Hrvati najbližanja. Kda smo bili v minolom državnom zbori v opoziciji, smo zdržavali prijateljske zveze z demokratskov zajednicov i zemljoradniškov strankov i vüpam da toga vezalja ne skalijo tudi predstoječe volilne bojne. Posebno pa smo za časa našega desetjendenskoga dela v vladi najšli v radikalnoj stranki tiste resne poglede na našo državno politiko i veliko razmevanje za naše slovenske razmere i zahteve, tak da je naša žela da stvorimo v prišestnoj narodnoj skupščini z radikalnov strankov, v štere znotrašnje razmere se ne mešamo, ešče prisrčnejše i tesnejše zveze kak so bile dozdašnjje. Mi mamoj najmre trdno volo i odkritosrčen namen, naravnavati našo taktiko tak, da Slovenija nede več, kelko je to poprek pri programatični strankaj mogoče, postavljena nestalnim i vsikdar spremenljivim položajom, nego da vse svoje moči v zbornici postavi v službo neposredno države i de si na takši način tudi prizadevala slovenskomi narodi garantirati ves blagoslov takše politike. Zato pa gleda naša stranka z velkov i močnov samozavestjov v bodočnost.

K slavi i zmagi.

Na konci je ešče dr. Korošec povdarjao, da je Slov. ljudska stranka nositelica slovenski zelenj i potrebčin. Zato misli, da jo bodo v tom volilnom boji podprli vsi slovensko i trezno misleči volilci.

Največ je, se zna, odvisno od nas sami i od našega dela. Lübezen do stranke, do njenoga programa, do njenoga poštenoga dela, de nas gnala v volilni

boj po zmago, pripravnost za aldove de delala svoje čüdeže i stara disciplina de nam pomagala prek vsej težkoč i zaprek. Nikaj drugoga neščemo, kak služiti državi i v državi služiti svojimi slovenskomi ljudstvi i vsem njegovim stanom. Te cil je vreden bojne vsej pošteno i plemenito misleči Slovincov, zato pa odpremo denešnju volilno bojno brezi sovraštva, pa puno lübezni i navdüšenja za našo domovino i za naš slovenski narod! Zastava Slovenske ljudske stranke naj bo tudi za zdaj ovenčana s slavov i zmagov!

Na konci njegovoga govora je sledilo navdüšeno ploskanje i živio zazavanje, štero se je ne štelo pomiriti.

Naše rane!

Že dugo je svet betežen: vsakši stan je nezadovoljen, misli ka vsakšemi bogše ide, kak njemi. Lüdje so vsikdar dečinski, zato so tudi vsikdar nezadovoljni. To se ponavlja v življenji človečanstva, kda ljudje pridejo do bogastva, ščejo biti bole „gospocki“, hrbet obrnejo Bogi — i ščejo vživati „srečo“. Tak je gnes, tak je tudi s kmečkim stanom, šteri dostakrat pri svojem siromaštvi šče gospodstvo meti.

Kmečki stan žive teške dneve zavolo svoje krivde i krive drügi. Smrt kmečkoga stana je poželenje po gospoščini — to je: šče „gospocko“ življenje vu vsem. To so velke rane kmečkoga stana, štere do njemi v nesrečo, či se ne zbogša. Či ščemo ozdraviti, spoznajmo beteg!

Kak se kaže ta „gospoščina“, to parovnenje po „bogšem“ življenji? Na jako dosta načinov, posebuo pa v sledeči, štere ščemo na kratko pokazati.

1) *Gospoščina v stanüvanji.* Poglednite denešnji kmečki dom! Stare lesene, s slamov pokrite hiše so či duže bole redke, ka je ne slabo. Kakše so pa vnoge nove zidine? Stene podrügi cigeo debele, brezi močne podlage, mokre stene včasi pobelijo i se v hižo zoselijo. Za par tjeznov odzvüna pa odnotra zmaz doli začne kapati, hiža je prej „mokra“, lüdi „trga“, betežni so. Pa što je kriv?! — *S pohištvom* se štimajo vertinje. Kakše je po ništerni — vnoji — hižaj? Novi omarje so navadno šče najbolje prilicni, ali stoci, gledala, stoli . . . Vse tak, ka kriči nasprotstvo med kmečkim človekom pa njegovim pohištvom, štero šče biti „gospocko“. Naj bo čisto i prosto samo te de lepo!

Zmečte z omarecov vsake vrste pofarbane lončkeke i druge

cifre, spoküplene na senjaj! Nega gršega, kak v kmečkoj hiži takša nepotrebna ropotija! Posoda, štera je potrebna, naj bo prosta — te je lepa. Či pa dekule vküper znosijo vsakše vrste lončarijo je to nikaj drugo, kak nepotrebna gospoščina.

Sram je človeka, šteri ma količkaj čüta za lepoto, gda vidi v kmečkoj hiži takši kep: baba z golimi rukami, z robačov do kolen — na rami pa križ (!) . . . Štera svetnica je to?!

Kem bole puna stena kepv, tem bole se dopadne takšemi človeki brez čüta. Raj menje kepv pa te lepe, šteri zbüdijo pri pogledi na nje plemenito miseo v düši, ne pa kakše mašinske figure.

2) *Gospoščina v nošnji.* Pisali bi lejko dosta. Obleč iz domačega platna — stare mamice pomnijo. Hčer je sram prt na sto ali pa na posteo djati z domačega platna! Pa či je že küpleno, naj bo stani primerno! Či bi vnoge dekule med varaške gospodičine prišle — bi naše bole cifraste bile!! Poglednite je, gda idejo od meše! Edna obesi več cot na sebe kak drugo. Šoljni vozki — celo življenje stonja, ka jo noge bolijo — obleč pa tak, liki bi v božo dogo gledao — vse farbe vidiš . . . Ka v cerkvi tak pred njov šacajo dekule pa ženske edna ovo. To je meša dnesden! Matere se tožijo: kak je inda bilo . . . ali ka njoj ne bi varaški cot küpila — telko močna je ne! Da takša nacifra- na ženska ali dekula v oštarijo ide, te je zaistino za vsakoga smešna. — Cote na ženške, čik pa šmrgaretlin neprestano v lampaj — deca naj stradajo!

Ženske, dekule, ešče dugo ščete biti tak nesmilene, ka lastivnoj deci od lamp trgate pa na sebe vesite? Moški, očevje — kak dugo te to trpeli? So hiže, gde za prosto obleko nega penez, drugi se pa cifrajo. Inda so „varašancem“ hupkače zmislili zavolo cifraste nošnje — zdaj pa so skoro vsi hupkače!

3) *Gospoščina v jestvini i pitvini.* Tudi to je žalostna pesem. Jemo zato, ka bi živeli, ne ka bi želodci služili. Kmetskomi človeki je potrebna redna i močna hrana, ka lejko opravla svoje delo. Naši ljudje si pa ne privoščijo hrane! Čudno se čüje? Ge mleko pa belice vse odajo, tam hrana nemre biti močna; gde si moški vsaki den privoščijo „mázanje“, tam istotak; gde si ženska ne ve pripovati nikše zelenjave, gde ne ve kühati kmetske hrane — tam istotak.

Gospoščina je tudi to, ka je pri nas v navado prišla torta,

kava pa tej (čaj). In da so naši stari meli pregovor: gde kava pri kmeti v kuhnji diši, tam streha gori.

Kava slabi, ne pa hasni človeki. Zafrigana župa, mleko — ne pa kava. Med vojnov so se vrgle ženske na tej: kuhale so sebi, deci pa tudi drugim. Zdaj je celo navada po proščenjaj itd., tej z žganicov ali rumom. Ka bi kuhali lipov, zobovcov i druge zdravilne čaje — Bog ne daj!! Liki »ruski« (prav: kitajski) čaj, pa dobro porcijo čeméra v podobi ruma, žganice itd. Pa ču bi se stari nespametneži sami klali — liki deco, gda niti v šolo ešče ne hodijo, že zalevlejo ž njim.

Vnoge ženske se štimajo: „jaz si ga vsakšo ūtro (zajtra) gutnem par kupic“ (namreč slivovke!) — tudi štimanja vredno!

Tak vidimo, ka vsešiom kmečki človek bole gospocki šče biti od »gospoda« samoga. Trbe znati, ka si naši ljudje mislijo pod »gospodom«: vsakši cotaš, samo naj je ne kmet ali obrtnik (ništerni med tomi so že »gospodje«!) — njemi je »gospod«. Samo toga nešče priznati, ka je kmet največki gospod!

4) Kmet bi se rad rešo kmetstva v nošnj, jeli i pili, v opravi svojega doma, v guči — v vsem. Starinske navade, vse ka je staro — ešče samo starci pomnijo, mlajši vse zametavlejo. Samo edno je ostalo — šatringe, prazna vera!

Naša kmečka grūda, kmečki dom mērata! Zdignimo se, povrnimo se k preprostosti v vsem življenji. Vse okoli nas i na nas naj bo kmečko!

Kmet je gospod, ar lada z zemlov i jo obdeluje za vse druge. Ču de parovneo po gospošćini i nede zbogšavao svojega telovnoga kak duševnoga življenja — te vniči sam sebe i potom se vničijo vsi drugi stanovje. Vržimo iz naši kmečki hiž vse, ka je ne prosto, kmečko, lepo! Vržimo varaške cote s sebé, plūnimo čike iz vūst!

Poprimimo se domače zemlé, pūstimo Ameriko, varaše itd. Ču merje naš stari kmečki čūt, merje nam grūda i ž njov mi!

Naša gimnazija ostane!

Kelko našega veselja i kelko naše žalosti je združeno s sobočkov gimnazijov. Veseli nas, ču vidimo, da napreduje, da jo nihče ne moti v njenom deli, da njoj je zagvišani obstanek. Nasprotno pa nas nezmerno boli, ka njoj zdaj pa ščejo odpraviti šteri razred. Naša gimnazija nam je ravno telko kak slovenskomi narodi njegova univerza. Tu se bo včila i vzgajala naša mladina, da pridemo počasi do svoji ljudi, šteri zasedejo službena mesta v upravi Krajine i na prosvetnom poli. Jako nas je teda zbolelo, kda smo nedavno zvedili, da je ministrtvo prosvete odpravilo peti razred i bi s tem postanola gimnazija samo nižja z štirami nižjimi razredami. Od naše strani smo vsaki list pa vsako travu genoli, da bi nam dovolili popolno gimnazijo.

Najprle so g. poslanec Klekl pisali dr. Korošci, naj se zavzeme za našo gimnazijo. I resan dr. Korošec je sam osebnio hodo k ministri, nato je poslao ešče poslanca i min. na razpolaganju Vesenjaka. Te intervencije so dosegnole, da ostane sobočka gimnazija tak, kak je dozdej bila najmre s svojimi šestimi razredi po možnosti tu sedmi razred. G. dr. Korošec so poslali od svojega posredovanja sledeče pismo:

Dragi gospod Klekl!

Več poslancov nas je posredovalo pri ministrtvi prosvete zavolo gimnazije v Soboti i jaz sam bio dnes pri njem. On misli tak: Finančni zakon §. 138. guči od odpravljanja gimnazij i po tom paragrafi je odpravljena tudi vaša gimnazija. Zdaj se tomi moremo oognati samo na te način, da nastavi oné razrede, štere ešče vaša gimnazija nema, kakti občinske, a država pa se obveže, da da profesore i vzdrževalne stroške. Drugoga načina nega, da se reši gimnazija. S finanč-

nim zakonom za drugo leto de se moglo tudi to popraviti.

Pozdravljam Te!

Dr. KOROŠEC.

G. min. na razpoloženju Vesenjaka pa je poslao našemi poslanci sledeče pismo:

Častiti gospod tovariš!

V zadevi mursko sobočke gimnazije sam bio včera pa dnes v ministrtvi prosvete i govorio s pomočnikom g. Magaraševičom in g. ministrom Peričom. Določilo se je sledeče:

Ar se določba finančnega zakona od nepopolni gimnazij izvrši, se formalno zaprejo tudi višnji razredi mursko-sobočke gimnazije. S pogledom na posebni eksponirani položaj Prekmurja pa se bo občuvala gimnazija na sledeči način:

1.) Občina Murska Sobota mora itaki zaprositi, da se njoj dovoli državanje zredov višje gimnazije i da se tem razredom dovoli pravica javnosti. Ta gimnazija se lahko imenuje potom tudi komunalna gimnazija. V te namen določi občina malenkostno vsoto za nešterne potrebćine. Dejansko je to za šolsko leto 27/28. V. razred, ar VI. i VII. državlje ešče država po zakoni.

2.) Vse profesorsko osobje i ves ostali aparat da na razpolago i plača državna uprava i garantira na te način za obstanek i razvoj, dokeč se z novim zakonom za srednje šole končovalano ne reši tudi to pitanje.

To Vam moram naznaniti po naročili imenüvanih s prošnjov, da vplivate, da Murska Sobota itaki vložu primerno uradno prošnju v zgornjem smisli, ravnateljstvo pa naznani dijakom, da zamorejo v Murskoj Soboti nadaljavati svoje študije.

Objavite to tudi v svoji Novinaj. Odgovornost za istinitost nosim jaz pa imenüvani pomočnik i minister. Beograd, 6. julija 1927.

S prijateljskim pozdravom Vaš
IVAN VESENJAK l. r.

Naš g. poslanec i njihov namestnik Jerič sta podvzela itaki stopaje pri gerenti mursko-sobočke občine; g.

Benki, šteri so se z vsov lübeznostjov zavzeli za našo gimnazijo i posredovali pri občini, da je vložila itaki povedano prošnju i dala veledušno 15 jero dinarov za nastavitev odpravleni razredov.

G. poslanec zahvalijo najprle gospodoma dr. Korošci i Vesenjaki v svojem i vsega našega lüstva imeni za nevtrüdlivo posredüvanje pri ministrtvi pa tudi g. gerenti Benki i sobočkoj občini za vse, ka so včinili za obstoj naše gimnazije, štera je za nas življenjskoga pomena, i za razvoj naše Sobotie eden glavni predpogoj.

Slovenska Krajina.

— Vodstvo Slovenke Ljüdske Stranke ali kmečke zveze naznana svojim kotrigam sledeče: Glasi so se razširili, kak smo zvedli iz občine Lipa, ka prej vsaki volilec, ki bo voło našo stranko, g. Klekl Jožefa i g. Jerič Ivana, mora plačati pet dinarov. To je grda, laž. Ne dajte se zapelati. Nieden volilec ne je dužen nikaj plačati. Stroške pri volitvaj nosi država i kandidati, nikdar pa ne volilci.

Vodstvo nadale naznana, da je razposlalo ešče prle, kak so bile volitve razpisane bloke, štere naj bi volilci podpisali i kelko bi bili mogoči darüvati za gordržanje tajništva v Soboti. V teh je bilo naznanjeno, da se od siromakov nikaj ne prosi, od drugih pa tudi samo telko, kelko prevüpajo dati v gornji namen. To je pri vsakoj stranki tak, pri našoj tudi. Za goridržanje tajništva — tajnika itak plačajo poslanci iz svoje plače — ka se plača arenda, razsvetlava, kúrjava itd. naj da što ka more, če samo pol dinara more, je tudi zadosta. Ma pa vsaki čas to plačati do konca toga leta, zdaj je ne sila. Do konca toga meseca pa bloke brezpogojno podpisite i to vsi; ki ste naši, ka mo znali svoje volilce vküp spisati. Plačati ne trbe zdaj nikaj.

Na to i na trdno vküpdržanje Vas prosi vse krščansko misleče volilce v Slovenskoj Ljüdskoj stranki
Vodstvo.

Franjo Horvat.

V Čarnom logi.

III.

Gda sta prišla že na pou poti, sta začüla močno rezgetanje konjov. Naednok se je začülo strelanje i oba sta zgrabila za pükši i se približavala proti strelanji. Mesec, šteri se je dosemao skrivao za oblaki, se je pokazao i zasveto nad logom. Gosto listje je le tu pa tam spüstito medli žarek mesečni skoz.

Poleg Sultana i Zoltija je zalajao velki pes. Bio je od ciganskoga poglavara s Kobiljanske gošće. Gda jiva je spoznao, je začno z repom migati i po tom se je včasi spüsto v beg proti Kobilji. Sela sta pa na konja i zajahala za psom. Sprevidla sta, da jiva pes vodi na pravo mesto.

Prišla sta s konji na breg, gde je ležao stari cigan s prebitov glavov. Poleg njega se je pes stavo i začno cviliti. Pred njima je ležao ciganski poglavar.

Oba sta skočila s konjov i zdignola cigana, ču je ešče živ. Ali življenja je več nej meo v sebi.

Zolti je prebledo i Sultan je glasno zakričao: „Smrt tistomi, što te je vmoro, brat!“

Zolti je stopo v bližnji gaj, gde je vido, da so stali šatori. Vse je bilo razlüčano, spožgano i oropano. Sive je nej najšeo nindri.

Na edno drevo je bilo vrezano znamenje: nož i dve palici. Zolti si je včasi razložo, da so tu bili žandarije i vse cigane, štere so najšli, tudi Sivo odegnali pred ednov vürov proti Egersegi.

Zbežao je nazaj k Sultani i njemi povedao, ka je vido na drevi.

Včasi sta se dogučala. Sultan je šo za žandari, da bi znao gde bodo hodili i Zoltiji je povedao, da bo püščao po drevaj znamenja.

Zolti pa je seo na konja i jahao z velkov nagloščov nazaj proti Rédiči. Povedao je tam, ka se je zgodilo i na to je jahao v Čaren log, da bi pozvao šče očo na pomoč.

Stari cigan je skočo iz šatora s pükšov v roki, gda je čüo sinov glas odzvüna, ar je mislo, da ga što preganja. Sin ga je pomiro i njemi nakraci povedao celo zgodbo. Pozvao je dvajseti močni ciganov, šteri so se oblekli v žandarski gvant. Spüstiti so se včasi na pot. Vodo jij je Zolti. Pazili so, da se ne bi v istini srečali s pravimi žandarami.

IV.

Proti večeri so cigani došli Sul-

tana. Povedao je Zoltiji, da je vido Sivo i druge cigane zvezane z lancmi, kak so je žandarje gnali. Stavili so se v bližnjoj vesi, gde najitrej tudi prenočijo.

Poslali so mladoga cigana v preoblečenoga v žandara, v ves. Njegova dužnost je bila pozvediti, gde do spali cigani i gde žandari.

S puškov na rami je stopao pomali proti vesi, nad štero je legao mrak. Dva žandara sta stražila na cesti pred vesjov. Nej sta spoznala v žandari mladoga cigana i ga püstiti v ves. Pri župani se je zgloso i tam je najšeo šče deset drugih žandarov, šteri so si ravno pogučavali od ciganov. Nej so ga prepoznali i seo je k njim. Poslüšao je od reči do reči i nazadnje je vse zvedo tudi to, šteri žandar je vmoro ciganskoga poglavara s Kobiljanske gošće.

Srd je napuno njegovo srcé, gda je vido, kak mantrajo njegove ciganske brate. Komaj se je zdržao pri miri, da je ne napadno žandare včasi.

Odpravili so se spat. Bila je svetla mesečna noč. Topole okoli vesi so nalehći šümele i med debelim hrastom so letale sove. Mir je bio vsešiom. Tudi psi so mučali, kak da bi čakali na trenutak, da bi te s tem bole močno zalajali.

Bila je pounoč. Mladi cigan je zapüsto posteo i šo na zahodnoj strani iz vesi proti drugim ciganom. Čakali so ga na dogučanom mestu. Razložo njim je, kak naj delajo i Zolti je na drugo nej mislo, kak na Sivo, Sultan pa je komaj čakao, da bi dobo žandara, šteri njemi je vmoro brata.

Prišli so tak tiho v ves, da ji je ne čüo ničče. Žandare so v spanji zvezali, vzeli njim pükše, rešili cigane. Zolti je Sivo neseo na rokaj i jo djao na konja. Prišli so tudi drugi i so prignali s seov vse žandare i je bili. Sultan pa je mantrao žandara, šteri njemi je strelo brata. Privezao ga je k ednomi drevi i ga po dugom mantranji strelo. Nato so odišli nazaj proti Rédiči. Zoltija i Sivo pa je neseo konj veselo proti Čarnom logi.

V.

Gda so prišli cigani od Egersega nazaj i prinesli peneze za svojega poglavara Sultana, se je te včasi odpravo v Čaren log. Oblekeo se je v najlepši ciganski gvant. Debele svetle gombe na kaputi so se njemi svetile, dugi vlasovje so se njemi spüščali po ramaj. V levü žep je djao pištolo, v pravoga pa peneze — dosta zlatov, seo je na konja i jahao po skrivni potaj v Čaren log.

— **Zgūbo se je eden potni list,** šteri se glasi na ime Anastazija N. Rusana, izdani od komisarijata v Moskvi. Ar te potni list nikomi ne hasni, zato prosim, naj ga pošteni najдитеo prinese k kaplani v Mursko Soboto.

— **Tajništvo Slovenske ljudske stranke v Murski Soboti** naznanja vsem svojim pristašom, da od zdaj naprej uradne vōre do vsak delavnik od 8. do 12 vōre samo. **Tajnik.**

— **Seja odbora za zidanje Doma sv. Frančiška.** Na seji je bio izvoljen za tajnika na mesto prejšnjega enoglasno domači g. kaplan Jožef Meško. Zednim pa je odbor izrazo zahvalo Prezvišenomi pūšpeki, da so prevzeli pokroviteljstvo za to velevažno i nad vse potrebno akcijo. Pri toj priliki se je tudi od strani odbora poslala topla zahvala beltinskomi veleposestvi za podelitev zemle, kde de se delao cigeo za zidanje doma. Črensovka hranilnica je v te namen darivala desetletje din. Za te veledušni dar se je odbor prav topla zahvalo. Pač nasledivanja vredno dejanje kršćanske lūbezni do bližnjega.

— **Najdeni vtopenik.** Pri Gornjoj Bistrici so te dneve najšli v Muri vtopenika. Bio je že precu kipeči, znamenje, da je mogeo biti že kakši mesec dni v vodi. Vtopenik je moškoga spola i po zvūnešnosti soditi je najbrž nekši delavec.

Tjedenske novine.

— **Sprememba volišć.** Listi pišejo, da je Državni odbor skleno v našoj Krajini spremeniti več volišć, da bi ljudje ležej šli volit. Kda zvedimo za spremembo, pravočasno naznamimo v našem listi.

— **Vogrski hercegprimas zbetažali.** Z Ostrognja prinašajo naši listi glas, da so hercegprimas dr. Cernoh jako nevarno zbetažali.

— **Strahovite povodni.** Na Saksomskom i na severozahodnom Češkom se je eden večer pretrgao oblak. V par vōraj je postala strahovita povoden, kakše ne pomlijo naskori ljudje. Dozda so naraćunali do 190 vtopeni-

kov. Pogled na poplavlene kraje je strahoviten. Hiže so namestaj popunoma vnićene, namestaj pa so s paonicov popunoma pokrite i s splavotjon zapaljene. Lūdje so se šteli rešiti na strehe pa voda je spodkopala tudi hiše, štere so se začele rūšiti i podkapati pod sebe nasrećne stanovnike. Ar je bila noć, so lūdje bežali iz hiž v spalnom obleči. Neštene vtopenike so najšli na drevji med vekami stišnjene, kam je voda naplavila mrtva tela. Noć je bila groze puna. Tisti šteri so se rešili pripovedavlejo, da so mislili, ka de sodni den. Neštene so ešće zdaj nekolko zmešani od prestanoga straha i grozote. Pola so vse zasiplena s prodom i peskom, ceste porūšene mostovje zodnešeni, gospodarstvo kraja popunoma vnićeno. Škoda na gospodarstvu raćunajo na naše peneze več kak milijardo.

— **Strela vdarila v karbid.** V Potsdami na Nemškom je strela vdarila v edno skladišće na železnici, v šterom je bio karbid. Nekdi je prišla po toj strelji voda v skladišće i je celo zletelo v zrak, pa tudi več sosednih hiž. Ranjenih je težko 6 oseb, lahko ranjenih pa je dosta več.

— **Nova železnica.** Te dneve do začeli delati novo železnico med Rogatcom i med Krapinov. Ta železnica do duža komaj par kilometrov. Zveza je nujno potrebna, ar de privažala v Rogatec na letovišće vnogo hrvatskih gostov i vogrski, ka de nam na hasek, ar je to letovišće lastivnost mariborske oblasti. Cela leta se je delalo na to, naj bi že ednok to železnico napravili, pa je ne šlo i ne šlo, ar so na vladi sedeli naši dićni demokratje, kda pa je zdaj naša stranka dobila vpliv na vlado, se je itaki začelo delati.

— **Velki ogen v tovarni.** Na Češkom poleg Moravske Ostrave so velke tovarne za železo. 10. toga meseca, pa je nastao v nji ogenj, šteri je v par vōraj vnićo dve velkivi tovarni. Škoda prej znaša do milijon češkoslovaški kron.

skoga skrivališća je bežao samo mladi jelen proti Dobrovnićkomi logi.

VI.

Na dogučano noć so se cigani zbrali blūzi Lendave. Razdelili so se na pet talov i šli na svoj tovaški poseo.

Šlo njim je po sreći. Bila je viherna noć. Grmelo je i treskalo, ali to je ciganov nej stavlalo v njūvom opravki. Cele trume konjov so odegнали. Psi so lajali i tūlili ali vō je nej vūpao s hiš nišće. Tūdi rezgetanje konjov se je mešalo z grmlancov odzvūna vsakše vesi.

Cigani so hitro odišli. Šli so prek Dobrovnićkoga loga proti Žitkovcom, gde so se zbirali. Gda so prišli vsi vkūp, so se napotili proti Egersgi, gde ij je že čakao vodnik, šteri jih je vodo proti Bakonjskim logom. Žandarje so jim nej mogli priti na sled, ar so cigani vse delali po dobrom raćuni.

* * *

To se je godilo pred vnogimi leti. Od tistoga časa dale so le redko prišli cigani s svetlimi gombami na kaputaj i z dugimi vlasmi v našo ves. Tūdi konjov so več nej krali. Takši ciganje hodijo zdaj samo dubst korita i krnice.

— **Visiki gostje na lotmerškom farofi.** Te dneve so se nedovedoć pripelali na lotmerški farof papov nuncij Pellgrineti i djakovski pūšpek Akšamović. Ogledali so si cerkev, šteta njim je jako dopadnola, posebno zdaj, kda jo na novo slikaje. Potem so pa nekraj vōr bili gostje gostolūbnoga lotmerškoga g. plivanoša.

— **Ljutomer.** Sadjarska in vrtnarska podružnica v Ljutomeru kupi več vagonov lepega sadja vseh vrst tudi ranega. Vsa pojasnila se dobe pri načelniku podružnice g. Zacherlu v Ljutomeru.

Domaća politika.

V Belgradu nega dosta nikaj novoga v političnom življenji, ar so skoro vsi ministri na kortešaciji.

V radikalnoj stranki kak vse kaže pridejo do ednosti. Kak smo že pisali, so neštene dozdašnje poslance ne več kandidirali, ar so njihove roke ne bile čiste i so bili zapleteni v različne korupcijske afere. Njihov glas je zdaj: Nega pašićovcov nega uzunovićovcov, nego so sami radikalni. Stranka šće zbrati vse ka je v stranki poštenoga i to kandidirati.

Radić ma pri tej volitvaj smolo. Meo je v veći mestaj svoje shode, pa je ne mogeo niti gućati. Neštene lūdje so sprevidili, da ga držijo vkūper samo oblūbe pa da je njegova gospoda ne nikaj drugo, kak stari vucje v ovćoj koži, zato so proti njemu. Tak najvećkrat med njegovimi vernimi tovariši imed tistimi ki so ga zapūstili nastane na shodaj svaja, šteta napravi shodom konec.

Sporazum med Vukićevićom i dr. Korošcom. Te dneve se je ministrski predsednik Vukićević midio na Bledi pri krali. Pri toj priliki je prišeo tudi vkūper z dr. Korošcom i sta sklenola sporazum za volitve i za bodoće delo po volitvaj. Vse stranke so sprijale te sporazum z velikim zaćudenjom. Te sporazum bi naj prinese Sloveniji nekaj več samouprave. Slovenija bi postala samo edna samouprava i bi dobila v gospodarskom pogledi precu neodvisnosti. Zanimiva je izjava ministrskoga predsednika, da *Slovenija ne sme biti več pastorka, nego Slovenci morajo biti zastopani v parlamenti i v vladi.*

Te sporazum je jako napoti demokratom, ki se jako razmijo na kakše P. P. vlade, pod šterimi se je vzdihavalo kak v robstvi.

Zapiski.

»Rovás«, ka rovaš. V ednoj zadnjih številki smo neštene urade opomenoli naj uradūjejo s slovenskimi strankami slovenski. »Muravidék«, ki je vendar med vsemi listi najmenje pozvani, že zavolo svoje pretoklosti, da bi nam tū kakše tanaće davao, se je na to obregno i pravi, da se norca delamo z »državnoga« jezika i da prej dr. Korošec v Belgradu s srbskimi ministri tudi po srbskom govori. Na to odgovarjamo sledeće:

1. »Rovás« bi naj s svojov pametjov kder indri rovaš ne pa po predalaj našega lista, na priliko v našoj ustavi. Tam bi itaki v zaćetki najšeo (člen 3.) »Slūžbeni jezik kraljevine je srbsko-hrvatsko-slovenski.« Teda slovenski tudi. Kde se pa naj te slovenski jezik rabi v uradaj, či ne v Sloveniji? Mogoće na Hrvatskom ali v Makedoniji? Mi smo teda branili uradni jezik, ne pa se ž njega norćarili. Drugoć naj si g. dopisnik oćalje dene na oći.

2. G. dopisnik je sam sebe vdar, kda pravi, ka dr. Korošec v Belgradu govori srbsko. S tem je samo to povedano, da g. Korošec pać razmi, da je lūstvo ne zavolo uradov tū, nego uradi zavolo lūdstva. Tak naj napravi vsaki uradnik, kda pride v Slovenijo pa bo mir i se nihće nede pritožūvao.

3.) Naj nam tudi razloži, šteri jezik je pri nas »državni« jezik. Jezik

govorijo narodje, na priliko srbski hrvatski, slovenski, država pa je organizacija, zato ona ne govori posebnoga jezika, nego vzeme od naroda svoj uradni jezik. Či toga neve g. dopisnik je znamenje, da se vmešavle v dela, šterim je ešće ne doraseo.

Kak ćudno se to glasi! Zdaj neštene spevlejo:

Óket nagy Szerbia ügye,
Közös célja vezérelte;
A Király is ezt belátta,
Benük van néki bizalma.
Éljen Szerbia!

Negda pa so popevali:

Megálj, megálj kutya Szerbia
Nem lesz tied soha Bosznia,
Mert a Magyar nem enged
Mig a vére nem eped . . .

Robske dūše, šteta za skledo leće odavlejo i tlaćijo, na koj so vćera prisegali. Ali je to odkritosrćno mišleno, pa je drugo pitanje.

NEDELA.

po risalaj šesta. Evangelij je spisao sv. Marko v 8. poglavji od 1. do 9. vrste. »Mili se mi vnožina; ar glejte, tri dni so že pri meni i nemajo kaj jesti. I či je laćne pūstim na njihov dom, na poti obnemorejo; neštene med njimi so najmre od daleć prišli.«

Naša najvećka popunost i sreća v dūševnom pogledi je to, da smo z Kristošom, našim Odkūpitelom združeni vćedno skrivnostno telo, šteroga glava je on sam. Ta skrivnostna združitev davle ravno vsakoj kotrigrizredno čast i dostojanstvo, jo oživla i napaja z milostmi za vekivećno zveličanje i je najbogši zalog za pri šestno vekivećno sreće.

Ka je tisto vezalje, šteta nas veže na skrivnosten naćin z našim Zveličitelom? Vezalje je vera i lūbez. Oboje je potrebno. Či samo verjemo v Njega i nemamo lūbezni, smo na tom teli ravno tak kak posūšena roka na ćlovećem teli. Se ešće toti drži tela, vendar pa od njega več dabra življenjske moći i z telom ne opravla vkūpna življenjska dejanja. Takša mrtva kotrigriga na skrivnostnom li Kristušovom je tudi dūša, šteta toti ma vero, nema pa milošće i lūbezni, iz šteta bi kak z vretine živoga stūdenca vrela dejanja, zaslūžna za nepesa.

Da bi pa Kristusa, glavo skrivnostnoga tela naši dūš tem ležej zlūbili, je vćino vse, ka je bilo za to potrebno. Čūde je delao v življenji na tom sveti, pa ne samo za to, da bi s tem pćkazao svojo vsemogoćnost, nego bole zato, da je iz svojega neskonćanoga smilenja pomago pomoći potrebnim. Ravno tak tudi v denešnjem evangeliji: Smili se mi vnožina. . . Šteo je s tov smilenostjov zbuditi v nas lūbezen do sebe, da ne bi bili samo mrtve kotrigriga njegovoga skrivnostnoga tela, nego tembole žive kotrigrige, vezane z njim po vezalji lūbezni.

Ta združitev pa je z ednim naša najvećka sreća. To vćersko istino pove najmre on sam: »Či ostanete vi v meni i moje reći stanajo v vas, kajkoli bote šteli, prosite i se vam zgodi.« (Jan. 15, 7.) S temi rećmi je povedao Kristus, da postanemo po vezalji z njim nekak talniki njegovoga božanstva, v nekšoj meri dobimo božansko zmoćnost. Ne kak sami od sebe, nego po pćprošnji. Zaistino, kak bi mogeo Kristus, glava toga skrivnostnoga tela šteroj kotrigrigaj odpovedati, či ista prosi, ka njoj je za zveličanje, to je za življenje s tem telom potrebno? Kristus bo tudi takšo dūšo, šteta šće z njim ostati v skrivnostnoj zvezo brano. Kak se celo telo brani, či šteroj kotrigrigaj proti kakša nevarnost, ar bolećino edne kotrigrige trpi celo telo, ravnotak Kristus, glava skrivnostnoga tela bo brano dūšo, ar bi s tem, da bi se ista od njega odtrgala, bilo razžaljeno tudi njegovoj najsvetejšej Srce.

Prekusnice.

Dobro se je odrezao. V nek-šem dijaškem zavodu je bilo ostro prepovedano piti opojne pijače. Osmošolci, ki so že ne samo trifrtaloška, nego cela gospoda so švercali včasih zavod pivo. Večer, kda je že vse spalo, je prineseo natak s sosidne krčme v kantaj pivo, navezao na eden motvoz, šteroga so dijaki z okna pustili i se je tak celi vlak pive pelao gor v sobo i v dijaške želodce. Pri ednoj nesrečnoj priliki pa je ravnateo, ki je ravno odspodi meo okno, pogledno vö, kakše de vütro vreme i je zagledno, kak so se pivinske kante pelala mimo njegovoga okna. Hitro po nož pa je odrezao edno i notri vzeo, nato se je paščo gor v spalnico, da bi zadrobišao krivca. Pa čüdo! V spalnici je vse globoko frkalo i so spalji kak mali zavčeki. Ravnateo je šo k ednomy dijaki, na šteroga se malo vüzno, da je krivec, i ga pita, ka je delao. Dijak pa je zesna mrmrao: „Senjalo se mi je, ka sam düše na motvozi s pekla vlačo i je prišeo zloidi pa mi je motvoz prerezao.“ Mela sta oba zadosta.

Hitro je pomagalo. Prijatela se srečata. „Ti jako dobro zgledaš. Kak si se od tistimao, ka sva vküper bila, popravo. »O to ti pa že verjem, zdaj mam najprej drugo küharico.“ „Kak dolgo pa že?“ ga pita radoveden prijateo. „Ja, od dnes mao.“ Hitro je pomagalo.

DIJAŠKO POLJE.

Izredni občni zbor slov. kat. akad. društva „ZAVEDNOST“ se bo vršil 19. julija 1927. (v torek) ob 8 uri zjutraj v M. Soboti.

SPORED:

- 1.) Otvoritev.
- 2.) Poročilo odbornikov in revizorjev.
- 3.) Izpolnitev odbora.
- 4.) Pogovor o izletih itd.
- 5.) Slučajnosti.

Predsednik.

GOSPODARSTVO.

Držite plemenske bike dolgo časa!

Dobre bike, plemenjake moramo izrabiti do zadnje zmožnosti. Toga pa ne razlagati tak, da bi se tej preobremenjavali s kravami, nego tak, da je držimo kak najduže časa. Preveč so

najpre naši živinorejci navajeni spremenjavati plemenske bike ali je pa, kak je to pri nas navada, odavati v najlepšoj plemenskoj dobi mesari. To je pa edna najhüjša falinga v živinoreji. Zakaj? Poprek je znano, da so teoci lepši, či je bik starejši i je ešče ne prestopo svojega plemenilnoga časa, i tüdi to, ar plemenske zmožnosti bika spozna živinorejec komaj po tom, kakši teoci so od njega. Ali se pa to da opaziti v ednom leti? Stalno, da ne. Ar v tom časi ešče nemremo spoznati ali teoci od takšega plemenjaka poherbajo od staroga njegove dobre lastivnosti. Nesmemo najpre pozabiti, da neštarni plemenjaki prinese svoje dobe lastivnosti na svoje potomstvo, drugi pa kakšteč je lepi i štauten se veda njegovi teoci vsi vržejo po staroj. Plemenska vrednost kakšega bika se komaj da spoznati iz odraščeni njegovi potomcov, to je v tretjem leti njegove uporabe. I či te vidimo, da so od njega lepi teoci, ga moremo dolgo časa nihati za pleme, da se takše živinče dobro izrabi. Takši biki, šteri svoje dobre lastivnosti prinesejo na svoje potomce so pravi napredek za živinorejo celoga kraja. Kak pravilo naj vala: *dobri biki naj se nihajo za pleme od tri do šest let.*

Na Danskem, kde je živinoreja najbole razcvetena, obdržijo plemenske bike celo do 10 let pa ešče duže. Pa ne postane bik v tom časi pretežki? Od toga je zavisno, kak se z njim ravna. Či pazimo, se ne trbe toga bojati. Kda je bik doraščeni, te njemi ne trbe telko krme. S slabejšov krmov i razumnim piščanjom se da dosegnoti plemenska zmožnost dolgo časa. Zato pri licencovanji i premovanji komisije dosta dajo na to, či je bik vpregani i delijo za vpreganje bikov posebna priznalna darila.

Ravnotak pa moramo ponovno opomenoti, da se pri nas premalo pazi na ofrišanje krvi konči vsako tretje leto, to je da ne plemenimo živine v rodbini, ka dela našoj živinoreji telko kvara.

Kakšo hranilno vrednost majo posamične krme? Vsaki med nami zna, da majo različne krme tüdi različno vrednost. Na priliko eden kg. krumpičov več zaleže kak 1 kg. repe, vsaki zna, da je seno bole sitosno kak slama itd.

Kakše je medsebojno hranilno razmerje med različnimi hranami, to je pitanje, štero si je postavio že vsakši razumen živinorejec.

Prvi so se začeli za to pitanje zanimati Danci, šteri so potrebüvali za svoja kontrolna društva pri govedoreji zaneslive podatke. Hranilno moč posamičnih krmil so spoznali z vnoгими poskušnjami pri kravaj Te poskušnje so začeli že l. 1887. in so k tomi pritegnoli več kak 3 jezero krav. Vršile so se te poskušnje na vekši imanjaj na različnih krajeh v državi i pod ostrim pazitelstvom.

Za merjenje posamičnih krmil je bilo v prvoy vrsti potrebno najti primerno mero. Danci so se zedinili na takzvano »krmsko ednoto«. Pod krmskov ednotov razmijo Danci 1 kg. zmešane močne krme, štera obstoji iz ednoga tala zdroblenoga žita, ednoga tala pšeničnih otrobov i ednoga tala oljovog sira (na priliko iz tikvinnoga semena), ali pa od kakše druge krme telko, kelko je potrebno, da nadomesti krmilno vrednost 1 kg. toga zmešane močne krme.

S povedanimi krmskimi poskušnjami se je spoznalo, da majo za edno krmsko ednoto sledeče vnožine različnih krmil: 1 kg. mešanoga zrnja, 1 kg. dobrih otrobov, 1 kg. oljovoga sira, 2 kg. sühe detelice, 2 i 1/2 kg. sühoga travničkoga sena, 10 kg. krme rabundije, 12 kg. repe, 4 kg. slame, 10 kg. zelene krme, 8—10 kg. mrkevce, 4 kg. krumpičov, 2 kg. punoga mleka, 6 kg. cmera.

Eden den paše pa računa po kakovosti paše za 8 do 14 krmskih ednot.

Po tom računaji teda zaleže v zmešanoy krmi 4 kg. krumpičov ravno telko kak 12 kg. repe, 2 i 1/2 kg. sena telko kak 4 kg. slame itd.

Tej broji valajo le poprek. Stalno je, da nema vsako seno ednake vrednosti. Ravnotak je tüdi z otrobami i oljovimi siri.

Istina je, da takša razvrstitev i določitev ne je do piknjice zmerjena, veda pa s svojov približnostjov dosta pripomore pri razunom krmiljenji živine. Sad toga raziskavanja se kaže ravno na Danskem, kde so s tem dosegnoli že velke haske pri živinoreji. Je ašče edna bole gvišna razvrstitev, samo da je preveč vučena i nam teda za vsakdenešnje gospodarstvo ne hasni telko kak gori povedana.

Posestvo v Iljašovcih.

Zidana hiža, velki sadovnjak, njiva i šuma, odam za 150.000 dinarov. Za pisma ne odgovarjam. Opita se v pekarni DROBNIK LJUTOMER.

Cene:

Zrnje: 100 kg. (metercent) pšenice 300 Din., žita 225 Din., ovsa 220 Din., kukorice 210 Din., ječmena 190 Din., hajdine 300 Din., prosa 310 Din. Živina: Govenska v Ljubljani kg., 8—10 Din., teoci 11—16 Din., svinje 15—16 Din. Krma: Sena 50—60 Din., slame 40—60 Din. metercent.

Borza:

1 Dolar 56 Din 70 par, Schiling 7 D 99 p. Čehoslovaška krona 1 D. 68 p., Nemška zlata marka 13 D. 48 p., Francoski frank 2 D. 20 p., Švicarski frank 10 D. 92 Taljanska lira 3-08 D.

Mali oglasi.

Sodarske pomočnike sprejme

pri prosti hrani, stanovanju in perilu FRANC REPIČ, sodar v Ljubljani, Kolizejska cesta 18.

Vsakovrstne sirove kože

kupuje po najvišji dnevni ceni Franc Trautmann Murska Sobota Cerkevna ulica 191.

Naročnina ino oglasi se sprejemajo za „Novine“ pri

I. HAHN trgovina s papirjem, s pisarniški in šolskimi potrebnostinami. Prekmurska tiskarna v Murški Soboti.	ERDOŠI BARNABAŠ trgovci z papirrom igračami v Murški Soboti št. 180. poleg rim. kath. cerkvi ino bivše pošte.
--	---

Na znanje županom!

VOLILNI IMENIK
in
ABECEDNI IMENIK
se dobi pri
IZIDOR HAHN
trgovini v MURSKI SOBOTI.

Prva Prekmurska Zaloga pohištva ino hižni potrebščin

pri mariborskoj firmi ŠERCER i DRUG,

štera je odprla

PODRÜŽNICO v M. Soboti Cerkevna ul. 178. (Dr. Cifrakova hiža) v prostoraj negdašnje pošte.

dne 1. julija 1927.

Mejla de na skladišči iz raznovrstnoga trdoga i mehkoga lesa delane spalnice, obednico, kühinjsko pohištvo, vložke za poste, matrace, preproge (tepihe), zagrnjala, pokrovce, pobožne kepe, razpetja, razne podobe, sprejme vsakojakše tapecirarske posle ino druga popravila, vse po **najnižoj dnevnoj ceni.**

Prodaja brezi povišanja cen, plačüvanje se tüdi lejko na rate opravi po jako dobri pogojaj.